

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΝΗΗΜΕΙΩΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Χειρίς Ὑψηλάντου — Ὀδοὺς Μάρκου Μπότζαρη — Ἡ σφαῖρα ἣτις ἐφόρευεν αὐτόν.

Τὴν δεξιάν χεῖρα, ἣν ἀπόλεσεν ὁ Ἄλέξ. Ὑψηλάντης κατὰ τὸ 1812 ἐν τῇ μάχῃ τῆς Δρέσδης ἀντικατέστησεν εἶτα διὰ δερματίνης χειρίδος πεπληρωμένης στυπίου, ἣτις συνέσφιγγε τοὺς δακτύλους δυνάμει ἀπλοῦ τινος μηχανισμοῦ καὶ ἀνεπλήρου οὕτω κατ' ὄψιν τοῦλάχιστον τὸ ἀποκοπὲν μέλος. Ἐν τῇ Ἐκθέσει φαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ χειρὶς αὕτη ἐκτεθειμένη ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Καβελλάρη. Ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐκθέτου εἰκάζομεν ὅτι οὗτος τυγχάνει συγγενὴς τοῦ Καβελλαροπούλου ἐκείνου τοῦ θεράποντος τοῦ Ὑψηλάντου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀτυχοῦς πρίγκηπος ἡ χειρὶς ἐφυλάχθη φαίνεται ὑπὸ τοῦ πιστοῦ οἰκέτου, ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ τοῦ ὁποίου ἀπέμεινε μέχρι τοῦ νῦν. Οὕτω πιστοποιεῖται καὶ ἡ ταυτότης τοῦ πολυτίμου τούτου ἐκθέματος, περὶ τῆς ὁποίας καὶ ἐν τῷ ἐπισήμῳ τῆς ἐκθέσεως καταλόγῳ ὑποδηλοῦται ἀμφιβολία τις δι' ἐνὸς ἐρωτηματικοῦ σημείου.

Δύο ἄξια λόγου ἐκθέματα ἀναφερόμενα εἰς τὸν Μάρκον Μπότζαρη κείνται ἐντὸς τῆς αὐτῆς ὑλοσκεποῦς θήκης. Τὸ μὲν εἶνε ὁδοὺς γόμφιος ἀνήκων εἰς τὸν ἥρωα τοῦ Καρπενησίου, τὸ δὲ αὕτη ἡ σφαῖρα ἣτις ἐφόρευεν αὐτόν. Ὁ ὁδοὺς ἀπεσπάσθη ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Γερῆν ἐκ τῆς σιαγόνος τοῦ περιφανοῦς νεκροῦ, ὅταν οἱ Ἄλβανοὶ ἐξέθαψαν τὸ πτώμα ἵνα σκυλεύσωσιν αὐτό, διότι ἐνόμιζον ὅτι εἶχε ταφῇ μετὰ τῶν ὄπλων του καὶ τῶν βαρυτίμων ἐνδυμάτων. Ἡ δὲ σφαῖρα ἐν τῇ ἀνακομιδῇ τῶν λειψάνων εὗρέθη ἐντὸς τοῦ κρανίου καὶ ἐφυλάχθη ὡς πολυτίμον κειμήλιον ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ Μπότζαρη, ἣτις ἐκθέτει νῦν αὐτὴν ὑπὸ μικρὸν ὑέλιον κώδωνα.

Παρ' αὐτοῖς ἑλκύει τὴν προσοχὴν τῶν ἐπισκεπτῶν ἡ θέα συντετριμμένου τινὸς παλαιοῦ ὥρολογίου. Ἡ ἐπέξηγηματικὴ πινακὶς ἀναγράφει ὅτι ἀνήκε τοῦτο εἰς τὸν Ι. Παπαρρηγόπουλον, διερμηνεῖα τοῦ Ῥώσου ναυάρχου Ἄυδεν, συνετριβῆ δ' ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τοῦ Ναυαρίνου ὑπὸ σφαιρας τουρκικῆς ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κόλπου τοῦ κτήτορος, ὅστις καὶ διεσώθη οὕτως.

Ἔτερα ἄξια μνείας ἀντικείμενα ἐντὸς τῶν ὑλοφράκτων θηκῶν μετροῦμεν τὴν καπνοσακκοῦλαν τοῦ Ψαριανοῦ ναυάρχου Ἀποστόλη, τὸν χρυσοῦφαντον ζωστήρα, ὃν ἔφερον ὁ Καποδίστριας κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας, φιλοτεγνηθέντα ὑπὸ τῆς κυρίας Ἐϋναρδ, τὸν ἡλιακὸν γνώμονα τοῦ Ἰακώβου Τομπάζη, τὸν δακτύλιον τοῦ Ὀδυσσεῶς Ἀνδρούτζου, ὡς καὶ δύο βαρυτίμους ἱμαμέδες δωρηθέντας αὐτῷ ὑπὸ τοῦ

Ἄληπασᾶ τῶν Ἰωαννίνων, ἔτι δὲ τοὺς σφραγιδολίθους τῶν δύο στραταρχῶν τοῦ Μωριά καὶ τῆς Ῥούμελης, τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τοῦ Καραϊσκάκη.

Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς αἰθούσης ἀνήρτηνται ἐντὸς περιχύσου πλαισίου τρεῖς μεγαλόσταυροι συνδεόμενοι πρὸς τρία μεγάλα ὀνόματα. Ὁ μὲν ἀνήκε τῷ Ναυάρχῳ Ἄνδρ. Μιαούλη, μετὰ τὸν θάνατον δ' αὐτοῦ ἐπιστραφεῖς κατὰ τὰ νεομισμένα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἀπεδόθη καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ὄθωνος εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τοῦ θανόντος, εἰς ἐνδειξὴν ἐξαιρέτου ἐθνικῆς τιμῆς, ὁ δ' ἕτερος ἀνήκε τῷ Γ. Κουντουριώτῃ καὶ ἀπέμεινε τῇ οἰκογενεῖᾳ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ὁ τρίτος μεγαλόσταυρος εἶν' ἐκεῖνος ὃν κατέθηκεν ὁ Ὄθων ἐπὶ τῶν ὀστέων τοῦ Καραϊσκάκη ἰδίᾳ χειρὶ.

Μεταβαίνοντες ἐκ τοῦ κέντρου πέραν εἰς τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τὸ βάθος περιεραζόμεθα τὸ ξύλινον πιεστήριον, ὅπερ ἐδωρήσατο ὁ Φερμῖνος Διδότος εἰς τὴν ἑλλ. Κυβέρνησιν κατὰ τὸ 1821 καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐξετυπώθησαν αἱ πρῶται ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες. Παρ' αὐτῷ δὲ κεῖται καὶ τμήμα μέγα σιδηροῦν ἐκ τοῦ πιεστηρίου τῶν Ἑλληνικῶν Χρονικῶν ὑπολειφθέν, ὅπερ ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Δήμου Μεσολογγίου.

Καὶ μεταξὺ τῶν δύο τούτων συμβόλων τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἐν ἀντιθέσει προβάλλει τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς τυραννίας σύμβολον, μέγας ὀρειχάλκινος δίσκος, σκευὸς χρησιμεῖον τοῖς τούρκοις ἀντὶ τραπέζης γεύματος, καλούμενον δὲ *σουφραῖς*.

Ὁ *σουφραῖς* οὗτος ἀνήκεν εἰς τὸν Ἀλαῖμπην τοῦ Ἀγρινίου, ἐαυλήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Δ. Μακρῆ κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ταύτης. Τεμάχιον χάρτου προσκεκολλημένον ἐπὶ τοῦ μετάλλου περιέχει τοὺς πρώτους στίχους δημῶδους ᾠσματός ἐξυμνοῦντος τὴν πράξιν ταύτην καὶ τὴν ἀνδρείαν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Ζυγοῦ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ Κυρία. — Γιάννη, ἐπήγες γιὰ τὸ φόρεμά μου ποῦ σοῦ εἶπα;

Ὁ Γιάννης. — Μάλιστα, κυρία! μὰ τὸ ἔχομεν ἐξω νὰ στεγνώσῃ, γιατί ἐβράχθηκε ἔς τὸ δρόμο!

— Ἐβράχθηκε καινούργιο φόρεμα! Ὄχι, δυστυχία μου! Μὰ δὲ σοῦ εἶπα, ἀνόητε, ἀν πιάσῃ βροχὴ νὰ πάρῃς ἐν' ἀμάξῃ νὰ τὸ φέρῃς;

— Μὲ τὴν ἀμαξα ἦλθα, Κυρία.

— Μὰ τότε λοιπὸν πῶς ἐβράχθηκε; θὰ ἔκαμες τὴν ἀνοησίαν νὰ πάρῃς ἀνοικτὴ ἀμαξα!.

— Ὄχι, κυρία, ἡ ἀμαξα ἦτο κλειστή; μὰ ἐγὼ ἐκάθησα ἐμπρὸς μὲ τὸν ἀμαξᾶ ὅπου κάθομαι πάντοτε,